

ВІСНИК ЦЕНТРУ®

Перспективи партнерства України та Іспанії

Міжнародний центр перспективних досліджень оприлюднив висновки та рекомендації форуму "Іспанія-Україна: перспективи партнерства", що за ініціативи МЦПД, Фундації CIDOB (Центру досліджень міжнародних відносин і розвитку) та Фонду Фрідріха Еберта (Мадрид) відбувався в грудні минулого року в Барселоні. Документ наводить п'ять основних сфер майбутньої співпраці між Києвом і Мадридом

1. Двосторонні відносини: великий ривок уперед

2007 року, у свою 15 річницю існування, іспансько-українські офіційні двосторонні відносини досягли поворотного пункту. У червні 2007 року міністр закордонних справ Іспанії відвідав Україну, а його колега у листопаді здійснив візит у відповідь (це був перший візит міністра закордонних справ України до Іспанії з 1994 року).

Завдяки наполегливій роботі обох міністерств досягнуто дуже позитивних віх. Серед них – Меморандум про співпрацю задля реалізації зусиль України, спрямованих на наближення до Європейського Союзу, встановлення конкретних механізмів державної та недержавної співпраці й обміну досвідом у сфері європейської інтеграції.

З-поміж інших сфер державної співпраці – консульська діяльність (зокрема ситуація українців в Іспанії) та співпраця в міжнародних організаціях, таких як ОБСЄ. Іншими безпрецедентними вчинками стали офіційні заяви в іспанському та деяких регіональних парламентах про відзначення 75 річниці Голодомору та створення груп міжпарламентської дружби в українському та іспанському парламентах.

Поглиблення діалогу в питаннях міграції, візової політики

Такий прогрес в офіційній співпраці треба поширювати на дедалі більше питань, що становлять спільний інтерес.

Найочевидніші сфери, в яких Іспанія та Україна повинні поглибити свій діалог і співпрацю, – міграція та візова політика. В Іспанії проживають багато українців (за офіційними даними іспанської сторони, 2007 року кількість українців становила 70 тис.) і обидві країни повинні не тільки забезпечити повне дотримання їхніх прав, а й офіційну підтримку, щоб зробити українській громаді в Іспанії чинником, який сприятиме розширенню двосторонніх зв'язків.

Оскільки Україна застосовує безвізовий режим до іспанців (дуже позитивний елемент для двосторонніх зв'язків), потрібно забезпечити якомога ефективніше дотримання Іспанією своїх шенгенських зобов'язань, що водночас уможливить безперешкодний в'їзд туристів, студентів, підприємців, науковців та інших відвідувачів з України до Іспанії з якомога коротшим періодом очікування та меншими бюрократичними перепонами. Найважливішим завданням є полегшення візових процедур для тих українців, які не мешкають у Києві.

Розширення контактів у гуманітарній і культурній сферах

Зв'язки в гуманітарній і культурній сферах потрібно суттєво розширити. В інтелектуальному, академічному та культурному житті обох країн мало контактів. До України приїжджають багато західних експертів для участі в конференціях, семінарах і фестивалях, однак серед них надивовижу мало іспанців.

Навіть у питаннях, які становлять безпосередній обопільний інтерес, як-от міграція та співпраця між науковцями, рівень контактів, на жаль, низький. До того ж обізнаність обох країн одна про одну, особливо іспанців про Україну, надто мала для таких великих країн, які не тільки відіграють важливу роль у Європі, а й мають разучі подібності.

2. Консолідація демократичної держави: гострі дискусії

Події останніх років стали великим випробуванням для української демократії. Країна чітко заявила про свою відданість демократичним способам вирішення політичних криз, відкинувши насильницькі чи авторитарні шляхи. Утім, деякі з головних сфер конституційного ладу в Україні, зокрема сама Конституція, досі далекі від монолітності.

Успішний процес інституційної трансформації Іспанії

Іспанія пройшла дуже успішний процес інституційної трансформації, який об'єднав її демократію, у два етапи: перший – це перехід від диктаторства Франко до демократії, а другий – інтеграція до європейських інституцій. Уроки Іспанії можуть бути корисними для України радше як орієнтири, аніж як модель для наслідування.

Для України особливо важливими є два напрями дискусії, які свого часу відбувалися в Іспанії.

Перша – це дискусія про Конституцію та інституційну архітектуру. Друга – питання регіоналізації та децентралізації, які надзвичайно важливі для таких різномірних і великих за площею країн. Іспанія – це унікальний приклад демократизації через децентралізацію, що може бути особливо цікаво для України.

3. Державне управління: надання послуг громадянам

Найточніша ознака сумлінного управління – здатність влади на всіх рівнях працювати для своїх громадян. В Україні колишня радянська спадщина досі тяжіє над політичною культурою та адміністративною практикою. Перед Іспанією також стоять суттєві виклики в забезпеченні громадян якісними послугами, проте її адміністративні структури досягли суттєвих можливостей у цій сфері.

Широкі можливості для співпраці між державними органами

Завдяки досвіду Іспанії у сфері реформ, адаптації до європейських правил і стандартів та створення нових структур існують широкі можливості для співпраці з українськими державними органами на багатьох рівнях. Наприклад, для початку було б корисно співпрацювати у сфері навчання та підвищення кваліфікації державних службовців. Були б також корисними порівняльний аналіз контрольних показників (бенчмаркінг) і навчальні візити політиків та державних службовців за умови вживання необхідних заходів для подолання мовного бар'єра.

Місцевий і регіональний рівень управління може бути особливо плідною сферою для співпраці. Іспанські міста й регіони беруть участь у систематичних і сталих зусиллях, спрямованих на місцевий і регіональний економічний розвиток, створивши механізми вирішення певних серйозних соціально-економічних проблем (незадовільний стан житлової сфери, високий рівень безробіття, індустріальна конверсія та інші), які є актуальними й для багатьох українських міст, сіл і регіонів.

4. Підприємництво та політика: будуючи здорові відносини

Відносини між підприємництвом і політикою мають два виміри, які надзвичайно важливі для демократичного та економічного здоров'я країни. З одного боку, не можна дозволяти, щоб приватні інтереси захоплювали владу та використовували її на свою користь, і органи державної влади повинні залишатися цілком нейтральними в економічній конкуренції. З іншого – органи державної влади повинні реагувати на

потреби рушіїв економіки, підприємств і працівників і створювати середовище, в якому підприємства можуть процвітати та сприяти добробуту й створенню якісних робочих місць.

Дотримання обох аспектів постійно піддають сумніву і в Іспанії, і в Україні на практиці та в громадській дискусії. Однак загалом Іспанія досягла належного рівня економічного управління та інституційної стабільності, за якого державна політика й економічні успіхи приватного сектору взаємно стимулюють одні одних, що забезпечує сталий розвиток і відповідність високим європейським стандартам життя.

Цього поки що не вдається досягти Україні, де надто багато підприємців часто піддавалися спокусі зайнятися політикою, не відмовляючись ані від посад у бізнесі, ані, що викликає ще більше занепокоєння, від переслідування своїх приватних інтересів державними засобами. Усім українським урядам не вдалося створити стабільне, сприятливе для підприємництва економічне середовище.

Подвійний потенціал підприємницьких відносин

Підприємницькі відносини між Україною та Іспанією мають подвійний потенціал. По-перше, зона вільної торгівлі між ЄС і Україною відкриває світ нових можливостей для двосторонніх економічних зв'язків і взаємної економічної вигоди. По-друге, діалог між підприємцями, їхніми спілками та політичними діячами з Іспанії та України може допомогти визначити способи, завдяки яким Іспанія змогла уникнути негативних аспектів у відносинах між підприємництвом, політикою та органами державної влади, які суттєво шкодять демократії та економіці в Україні.

5. Іспанія та Україна в процесі європейської інтеграції

Іспанія та Україна – доволі великі, та все ж периферійні країни в європейському контексті. Їхній історичний досвід і географічне розташування дуже відрізняються від країн у серці Європейських Спільнот.

Це означає, що вони можуть зробити унікальний внесок у дискусію про сутність Європи та її майбутню інтеграцію. Схожі за розміром і своїми

прагненнями щодо створення сильнішої, ширшої Європи з єдиним голосом у світі, Україна та Іспанія можуть взяти участь у плідній дискусії про майбутнє європейської інтеграції, а не залишати це на розсуд країн по обидва боки Рейну або столиць трьох чи чотирьох більших держав – членів ЄС.

Спільний внесок в енергетичну політику

Іспансько-український діалог про європейські питання може зосередитися, наприклад, на європейській енергетичній політиці, яка є порівняно новою темою в європейському контексті і в яку обидві країни можуть зробити внесок у вигляді дуже різних поглядів і досвіду: Україна – про свої відносини як постачальника з Росією та прокладання нових трубопроводів у Східній Європі; Іспанія – про свій унікальний досвід відносин з постачальниками газу з арабських, африканських і латиноамериканських країн. Обидві країни є великими споживачами та транзитерами, хоча український досвід у другій ролі набагато ширший.

Ще однією потенційною сферою, цікавою для взаємного аналізу, є порівняння бачення та потенційної ролі України в Чорноморському регіоні та роль Іспанії в західному Середземномор'ї. Україна та Іспанія – це мости, які з'єднують ці регіони з європейською основною територією, і вони можуть слугувати прикладом одна для одної, беручи участь у створенні стабільнішого та відкритішого для співпраці субрегіонального середовища. Крім того, обидві країни можуть об'єднати своє бачення у вигляді ширшого, південно-європейського регіону, який простягався б від Каспійського моря аж до Атлантичного узбережжя. ■

Повну версію документа читайте на веб-сторінці:

http://www.icps.com.ua/doc/CONCLUSIONS%20AND%20RECOMMENDATIONS-Spain%20and%20Ukraine-last_UKR_OT_red_fin.pdf

За додатковою інформацією звертайтеся, будь ласка, до експерта МЦПД Наталії Шаповалової за телефоном (044 484-44-00) чи електронною поштою nshapovalova@icps.kiev.ua.

вісник центру є щотижневою публікацією Міжнародного центру перспективних досліджень, що розповсюджується електронною поштою. Якщо ви хочете бути внесеним до списку розсилання бюлетеня, надішліть інформацію про себе на адресу marketing@icps.kiev.ua, тел. (044) 484-4410, факс (044) 484-4402. Архів **вісника центру** зберігається за адресою <http://icps.com.ua/publications/nl.html>. Редактор **вісника центру** Ольга Львова (olvova@icps.kiev.ua), тел. (044) 484-4400. Передрук матеріалів дозволено з відома Центру.